

**Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21
„Maksudokumentide registri põhimäärus“
muutmise määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse (edaspidi MKS) § 17 lõike 1 alusel, millise sätte kohaselt maksukohustuslaste registri (edaspidi MKR) asutab ja selle põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus. Sama seaduse § 17 lg 3 järgi on MKR-i vastutav töötaja Maksu- ja Tolliamet (edaspidi MTA).

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 7.märtsi 2019 määrust nr 21 [Maksudokumentide registri põhimäärus](#) redaktsioonis RT I, 24.09.2022, 6.

Eelnõuga ajakohastatakse MTA poolt peetava MKR-i üldandmete andmestiku ja viie alamregistri¹ andmekoosseisu ning laiendatakse ühe alamregistri² ulatust. Samuti täiendatakse nende isikute loetelu, kelle kohta MKR-i andmeid kantakse ning korrastatakse MKR-i põhimääruses kasutusel olevat terminoloogiat. Uusi alamregistreid ei looda; ühtegi senist alamregistrit ei kaotata.³

Määrus on kavandatud jõustuma kolmes jaos, valdavalt alamregistrite kaupa.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Artur Lundalin (telefon 611 3219; e-post artur.lundalin@fin.ee) koostöös MTA juriidilise osakonna õigusloome valdkonna juristiga Eero Kosk (e-post eero.kosk@emta.ee).

Ühtlasi osalesid eelnõu ja seletuskirja koostamisel MTA teenuste osakonna avalike teenuste valdkonna teenusejuhid Marge Parv (marge.parv@emta.ee) ja Riina Šamatauskas (riina.samatauskas@emta.ee) ning peakasutaja Marge Paap (marge.paap@emta.ee), samuti MTA teenuste osakonna kesksete teenuste valdkonna arvestuse talituse arvestusspetsialist Merle Reepalu (merle.reepalu@emta.ee).

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (telefon 611 3549, e-post virge.aasa@fin.ee) ning keeleliselt toimetas personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee).

---

¹ Aktsiisandmete vahetamise rakendus (MKR-i põhimääruse § 6), aktsiisikaupade liikumise kontrolli rakendus (§ 8), kütuse käitlemise andmekogu (§ 30), laoarvestuse ja aruandluse andmekogu (§ 32) ning siseriiklike aktsiisikauba saatedokumentide haldamise elektrooniline süsteem (§ 43).

² Käibedeklaratsiooni rakendus (MKR-i põhimääruse § 27).

³ Eelnõu kooskõlastusringile saatmise seisuga kuulub MKR-i kokku 55 alamregistrit.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 tehakse MKR-i põhimääruses järgmised muudatused:

Punktis 1 asendatakse termin „andmesubjekt“ terminiga „registri subjekt“.

Antud terminoloogilise muudatuse tingib asjaolu, et termini *andmesubjekt* tähendus on MKR-i põhimääruses laiem võrreldes selle mõiste kasutamisega isikuandmete kaitse üldmääruses⁴ ja isikuandmete kaitse seaduses (edaspidi IKS)⁵, kus andmesubjektiks loetakse kitsalt füüsilist isikut.

Samas on nii MKR-i põhimääruse kehtestamisel 15.03.2019 kui ka jätkuvalt⁶ loetud andmesubjektiks lisaks füüsilistele isikutele ka juriidilisi isikuid, riigi-, valla- ja linnaasutusi ning maksukorralduse seaduse § 6 lõigetes 4 ja 6 nimetatud õiguslikke moodustisi, kelle kohta andmed käivad. Viimasel puhul võib tuua näitena esile juriidilise isiku staatust mitteomavat isikuteühendust või varakogumit (MKS § 6 lg 4 p 1) ja rahvusvahelise organisatsiooni või koostööprogrammi esindust (MKS § 6 lg 6), millised institutsioonid võivad põhimõtteliselt olla maksumaksjad või maksu kinnipidajad – seega maksukohustuslased (MKS § 6 lg 1 p 2). Siit tulenevalt on loogiline, et nende kohta käivad andmed sisalduvad ka MKR-is. Siit omakorda on mõistlik, et neil on MKR-i ja selles sisalduvate andmete töötlemise kontekstis samad õigused ja garantiid kui füüsilistel isikutel. Olgu siinkohal toodud näitena MKR-i põhimääruse § 60 lg 2, mille kohaselt on andmesubjektil õigus nõuda andmete töötlejalt ebaõigete andmete parandamist ning § 62 lg 1 p 2, mille järgi väljastatakse MKR-ist andmesubjekti kohta käivaid andmeid kolmandatele isikutele ja asutustele andmesubjekti kirjalikul nõusolekul ja teadmisel. Puudub arusaadav põhjendus, miks ei peaks näiteks õigus nõuda andmete töötlejalt ebaõigete parandamist laienema juriidilisele isikule või tema iseseisva maksukohustuslasena käsitletavale struktuuriüksusele või ettevõttele (MKS § 4 lg 1 p 3). Seega on erinevate isikute ja õiguslike moodustiste samataoline käsitlemine MKR-i põhimääruses iseenesest õige ja otstarbekas ning seda ei muuda ka käesolevalt etteväetav terminoloogiline muudatus.

Muudatusega reageeritakse Justiitsministeeriumi mitteametlikule märkusele, mis tehti seonduvalt MKR-i põhimääruse viimase muutmiselega: „/.../ ei tohiks kasutada mõistet, mis on juba kasutusel (sh otsekohaldavast määrusest), selline terminoloogiline ebakõla halvendab kehtiva õiguse mõistmist ja võib olla teatud juhtudel eksitav. HÕNTE⁷ § 18 lg 2 kohaselt peavad Euroopa Liidu õigusega seotud seaduseelnõus kasutatavad terminid olema kooskõlas Euroopa Liidu õiguses kasutusel olevate terminitega ning eelnõus neid üldjuhul enam ei määratleta. Antud hetkel siis määruse tähenduses, sest sama §-i kohaldatakse ka määruste (HÕNTE § 51). /.../“

Punktis 2 sätestatakse, et MKR-i kantakse edaspidi andmed mitte ainult keskkonnatasude seaduse alusel saastetasu, vee erikasutusõiguse tasu ja maavara kaevandamisõiguse tasu

---

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.05.2016, lk 1–88).

Kättesaadav arvutivõrgus: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.

⁵ [Isikuandmete kaitse seadus](#). Avaldamismärge: RT I, 4.01.2019, 11.

⁶ Vt MKR-i põhimääruse viimane muudatus [Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“ muutmine](#), p 1. Avaldamismärge: RT I, 24.09.2022, 1.

⁷ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011 määrus nr 180 [Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri](#). Avaldamismärge: RT I, 29.12.2011, 228.

maksja, vaid ka keskkonnahäiringu hüvitamise tasu maksja kohta. Nimetatud täiendus tuleneb otseselt maagaasiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse⁸ § 7 punktist 2, millega muudeti maksukorralduse seaduse MKR-i käsitlevat paragrahvi (§ 17 lg 2 p 7). Seega antud juhul viiakse MKR-i põhimääruse tekst vastavusse seaduses sätestatuga.

Teadaolevalt ei tingi siinne täiendus vajadust täpsustuseks asjaomase alamregistri – keskkonnatasu nõuete rakenduse (MKR-i põhimääruse § 23) – andmekoosseisus.

Punkti 3 puhul vt selgitust punkti 1 juures. Eraldi märgime, et seejuures on põhjendatud jätta välja tekstiosa „käesoleva määruse tähenduses“, kuna selline selgitus on ebavajalik tulenevalt MKR-i põhimääruse § 1 lg-s 1 sisalduvast edaspidisest viitest, mille kohaselt sõna „register“ tähendab MKR-i põhimääruse järgnevas tekstis konkreetselt *maksukohustuslaste* registrit. Seega ei tohiks termini „registri subjekt“ puhul olla ainest mitmeti mõistetavuseks, mida tavapäraselt aitab õigusakti tekstis maandada formuleeringu */.../ tähenduses* kasutamine, kuid mille järele eelöeldult puudub käesolevaga vajadus.

Punktides 4 kuni 6 tehtavad muudatused tulenevad alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse (edaspidi ATKEAS) 13.02.2023 jõustuvatest muudatustest⁹.

Punktis 4 täiendatakse MKR-i üldandmete andmestikku ning lisatakse sealsesse loetellu sertifitseeritud kaubasaaja ja sertifitseeritud kaubasaatja kohta käivad andmed. Tegemist on ATKEAS §-des 4⁴ ja 4⁵ defineeritud isikutega:

ATKEAS § 4⁴. Sertifitseeritud kaubasaaja

Sertifitseeritud kaubasaaja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes on registreeritud sihtliikmesriigis teises liikmesriigis tarbimisse lubatud ja ärilisel eesmärgil sihtliikmesriiki toimetatud aktsiisikauba vastuvõtjaks.

ATKEAS § 4⁵. Sertifitseeritud kaubasaatja

Sertifitseeritud kaubasaatja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes on registreeritud lähteliikmesriigis seal tarbimisse lubatud aktsiisikauba ärilisel eesmärgil teise liikmesriiki lähetajaks.

Eelmainitud isikud peavad selleks, et neil oleks võimalik esitada elektroonilist saatelehte aktsiisikaupade liikumise kontrolli rakenduses (edaspidi EMCS), saama eelnevalt maksuhaldurilt ühekordse tehingu tarbeks registreeringu. Tehingupõhise registreeringu numbrit, registreeringu kehtivuse ajavahemikku ja registreeringu alusel vastu võtta või lähetada lubatud aktsiisikauba liiki ning aktsiisikauba kogust kasutab lisaks EMCS-le ka aktsiisiandmete vahetamise rakendus (edaspidi SEED). Eelöeldu on kooskõlas MKR-i põhimääruse § 4 lg-s 3 sätestatuga, mille kohaselt, kui teatud andmed sisalduvad üldandmete andmestikus, siis üks või teine alamregister saab oma funktsionaalsuseks tarvilikud andmeid nimelt sellest andmestikust.

Punktis 5 toodud muudatus SEED-i andmekoosseisus, esitatuna valdkonna eest vastutava ministri määruse¹⁰ kaudu, tuleneb ATKEAS § 41 muutmisest. Oma sisult on muudatused

⁸ Maagaasiseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus. Vastu võetud 19.07.2022. Avaldamismärge: RT I, 9.08.2022, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/109082022001>. Vt ka asjaomase seaduseelnõu (596 SE) materjale <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/6346fd66-7b0f-4e7b-907b-f022ac155b88>

Täpsemalt [Muudatusettepanekute loetelu](#), p 22.

⁹ Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 8.12.2021.

Avaldamismärge: RT I, 30.12.2021, 2. <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122021002>.

¹⁰ Vt asjasse puutuvat määrust, mis on antud ATKEAS § 41 lg 2 alusel: „(2) Infosüsteemi kantavate andmete loetelu ning käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 1¹ nimetatud isikute numbrite kombinatsiooni kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.“

seotud sertifitseeritud kaubasaaja ja sertifitseeritud kaubasaatja ühekordse registreerimisega SEED-s konkreetse saadetise vastuvõtmiseks või lähetamiseks.

ATKEAS-e eelseisvad muudatused tingivad olukorra, kus teise liikmesriiki saab sihtriigis tarbimisse lubatud aktsiisikaupa lähetada ainult elektroonse saatelehega. Selleks, et sertifitseeritud kaubasaaja ja sertifitseeritud kaubasaatja saaksid elektroonset saatelehte EMCS-s esitada või vastu võtta, peavad nad oma riigi maksuhaldurile vastavat soovi avaldama ja saama maksuhaldurilt registreeringu numbri. Unikaalne registreeringu number omakorda seob kaks tehingupartnerit üle-euroopaliselt kasutatavas SEED-süsteemis ühekordse saadetise osapoolteks. Tänu sellele on nii kauba lähetanud kui vastu võtnud riigi maksuhalduritel hea ülevaade aktsiisikaupade liikumisest, mille tulemusel vähenevad maksupettuste võimalused ja aktsiisi sihtriigis maksmata jätmise risk.

Punktis 6 EMCS-i andmekoosseisu puhul tehtav muudatus tuleneb asjaolust, et seni EMCS-i aluseks olev komisjoni määrus (EÜ) nr 684/2009¹¹ kaotab kehtivuse. See määrus käsitles seni üksnes ajutises aktsiisivabastuses liikmesriikide vahel liikuvate aktsiisikaupade elektrooniliste saatelehtede täitmise nõudeid. EMCS-i andmekoosseisu uue viitena lisatav komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1636¹² seevastu reguleerib nii ajutises aktsiisivabastuses kui tarbimisse lubatud aktsiisikaupade ja nende elektrooniliste saatelehtede erisusi.

Punktis 7 laiendatakse käibedeklaratsiooni rakenduse (edaspidi *KMD*) ulatust nende isikute suhtes, kes on kohustatud käibemaksuseaduse (edaspidi *KMS*) § 3 lg 6 punktide 3–6 alusel koostoimes *KMS* § 38 lg 4–5¹ tasuma käibemaksu järgnevatel juhtudel:

- käibemaksukohustuslasena või piiratud käibemaksukohustuslasena registreerimata isik – uue transpordivahendi ühendusesisesel soetamisel
- käibemaksukohustuslasena või piiratud käibemaksukohustuslasena registreerimata isik – aktsiisikauba teisest liikmesriigist soetamisel
- käibemaksukohustuslasena registreerimata isik – ilma kauba võõrandamiseta kauba maksuladustamise lõpetamisel
- käibemaksukohustuslasena registreerimata isik – aktsiisikauba aktsiisilaost väljatoimetamisel

Ühtlasi luuakse võimalus nende andmete deklareerimiseks MTA elektroonilises keskkonnas.

KMD käesolevalt laiendatav andmekoosseis antakse edasi valdkonna eest vastutava ministri määruste¹³ kaudu.

---

¹¹ Komisjoni määrus (EÜ) nr 684/2009, millega rakendatakse nõukogu direktiivi 2008/118/EÜ seoses aktsiisi peatamise korra alusel toimuva aktsiisikaupade liikumise arvutipõhiste menetlustega (ELT L 197, 29.07.2009, lk 24–64). Kättesaadav arvutivõrgus: [Komisjoni määrus \(EÜ\) nr 684/2009, 24. juuli 2009.](#)

¹² Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2022/1636, 5. juuli 2022, millega täiendatakse nõukogu direktiivi (EL) 2020/262, kehtestades aktsiisikauba liikumisega seoses vahetatavate dokumentide üleschituse ja sisu ning kauba laadist tuleneva kao piirnõrmi (ELT L 247, 23.09.2022, lk 2–56) Kättesaadav arvutivõrgus: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022R1636&from=EN>.

¹³ Vt asjasse puutuvaid määruseid –

* antud *KMS* § 38 lg 7 alusel: „(7) Maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreerimata isiku poolt uue transpordivahendi ühendusesisesel soetamisel käibemaksu tasumise kord kehtestatakse [valdkonna eest vastutava ministri](#) määrusega.“;

* antud *KMS* § 38 lg 8 alusel: „(8) Maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreerimata isiku poolt aktsiisikauba teisest liikmesriigist soetamisel ja maksukohustuslasena registreerimata isiku poolt ilma kauba võõrandamiseta kauba maksuladustamise lõpetamisel või aktsiisikauba aktsiisilaost väljatoimetamisel käibemaksu deklareerimise ja tasumise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.“

Punktides 8 kuni 10 tehakse muudatused laoarvestuse ja aruandluse andmekogu (edaspidi *LAAK*) andmekoosseisus. Muudatused on suuresti tehnilised.

Punktis 8 täpsustatakse *LAAK* andmekoosseisu keskseid andmeid, samuti seda, millistelt dokumentidelt teatud andmed pärinevad.

Punktis 9 täpsustatakse kõnealusesse andmekogusse kogutavaid andmeid mahuti kohta.

Punktis 10 täiendatakse *LAAK* andmekoosseisu kannetes ja koondaruandes esinevatele puudustele viitavate andmetega. Siinkohal peetakse silmas ebakõlasid ettevõtja poolt infosüsteemi kantud andmete puhul. Ebakõlade kohta genereerib MTA infosüsteem teate nii laopidajale kui MTA ametnikule. Viimane vaatab asja läbi ja kui vastab tõele, et midagi on valesti, saab küsimuse lahendada n.ö töö korras – ametnik saadab ettevõtjale sellekohase teavituse ning ettevõtja kõrvaldab osundatud puudused, parandab vead vm.

Punktis 11 kehtestatakse siseriiklike aktsiisikauba saatedokumentide haldamise elektroonilise süsteemi (edaspidi *SADHES*) andmekoosseis. Seni on *SADHES*-i andmekoosseis olnud sätestatud kui MKR-i põhimääruse [Lisa 4](#), mis aga tunnistatakse käesolevaga kehtetuks (vt selgitust p 14 juures). Edaspidi on *SADHES*-i andmekoosseis leitav otse *SADHES*-i käsitleva paragrahvi juures MKR-i põhimääruse 2.peatüki 2.jaos („Alamregistrid“), mis peaks lihtsustama õigusakti teksti mõistmist. Seejuures on *SADHES*-i andmekoosseis võimalik ja otstarbekas edasi anda valdkonna eest vastutava ministri määruste¹⁴ kaudu selmet andmekoosseis üksipulgi lahti kirjutada. Kuna nii või teisiti rajaneb *SADHES*-i andmekoosseis ministri määrustel, siis sedastades andmekoosseisu määruse kaudu, ei teki määruse muutumisel vajadust muuta omakorda MKR-i põhimäärust. See omakorda tagab MKR-i põhimääruse ajakohasuse.

Punkti 12 puhul vt selgitust punkti 1 juures.

Punktis 13 kehtestatakse kütuse käitlemise andmekogu (edaspidi *KKS*) andmekoosseis, esitatuna MKR-i põhimääruse lisana 2, uues redaktsioonis.

Muudatused [Lisa 2](#) senistes punktides 5.3., 5.11., 14.4., 14.26. ja 17.2. ning lisa täiendamine uue punktiga 13.5. tulenevad vajadusest *KKS*-i andmekoosseisu täpsustada ja ajakohastada.

Kõnealuse lisa punktis 2 tehtav muudatus tuleneb vedelkütuse erimärgistamise seaduse (edaspidi *VKEMS*) muudatustest¹⁵, mis jõustuvad 15.11.2022 ning osaliselt – sh punktis 2 tehtava muudatuse aspektist – 1.01.2023. Edaspidi on eriotstarbelise diislikütuse ostuõigus juriidilistel isikutel (laiemas tähenduses) ja füüsilisest isikust ettevõtjatel – st mitte üksnes äriühingutel –, kelle andmed, samuti nende esindajate andmed esitab kütuse müüja MTA-le vastavalt *VKEMS* § 1² lg 3 p 1 ja 2. Nimetatud andmeid¹⁶ talletatakse *KKS*-s.

---

¹⁴ Vt asjasse puutuvaid määruseid -

* antud *ATKEAS* § 45 lg 14 alusel: „(14) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab määrusega siseriiklike aktsiisikauba saatedokumentide menetlemise korra.“;

* antud *ATKEAS* § 45 lg 15 alusel: „(15) *SADHES*i kaudu teabe esitamise korra aktsiisikauba liikumisel liikmesriikide vahel kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega, milles sätestatakse LRM-saatelehele kantavate andmete loetelu, LRM-saatelehe kehtivaks tunnistamise, asendamise ja tühistamise ning andmete muutmise kord.“

¹⁵ Vedelkütuse erimärgistamise seaduse ja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse muutmise seadus. Vastu võetud 9.03.2022. Avaldamismärge: RT I, 22.03.2022, 1.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/122032022001>.

¹⁶ *VKEMS* § 1² lg 3 p 3 alusel esitamisele kuuluv teave on hõlmatud *KKS* andmekoosseisu punktiga 5.8.

Punktis 14 tunnistatakse kehtetuks MKR-i põhimääruse [Lisa 4](#) („Siseriiklike aktsiisikauba saatedokumentide haldamise elektroonilises süsteemis tehtavad toimingud ja vastavad andmekoosseisud“), kuivõrd andmekoosseisud on edaspidi sedastatud MKR-i põhimääruse § 43 lg-s 2 ning toimingute sedastamiseks MKR-i põhimääruses puudub tegelik vajadus.

See, millised tegevused (toimingud) on nõutavad, tuleneb nii ettevõtjate kui MTA teenistujate jaoks ATKEAS-est ja selle seaduse alusel kehtestatud määrustest, mitte MKR-i põhimäärusest. Seega võib öelda, et toiminguid hõlmava Lisa 4 kehtetuks tunnistamine suurendab õigusselgust. Lisaks tasub märkida, et MKR-i põhimäärus tervikuna on olemuslikult orienteeritud tegevuste käigus tekkivate andmete töötlemise, mitte tegevuste kui selliste regulatsioonile.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumine.

Määrus on kavandatud jõustuma kolmes jaos, valdavalt alamregistrite kaupa.

- § 1 punktid 1, 3, 8–10, 12 ja 13 jõustuvad 1. jaanuaril 2023.
- § 1 punktid 4–6, 11 ja 14 jõustuvad 13. veebruaril 2023.
- § 1 punktid 2 ja 7 jõustuvad 1. juulil 2023.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid. Siiski tuleb möönda järgmist:

- MKR-i põhimäärusesse lülitatakse terminid *sertifitseeritud kaubasaaja* ja *sertifitseeritud kaubasaatja* – mis ei ole aga olemuslikult uued, vaid ATKEAS-es kasutusele võetud terminid (vt *selgitust SK 2. osa p 4 juures*).
- seni MKR-i põhimääruses kasutatav termin „andmesubjekt“ asendatakse terminiga „registri subjekt“, täpsemalt – maksukohustuslaste registri subjekt (vt MKR-i põhimääruse § 1 lg 1). Siiski ei saa terminit „registri subjekt“ pidada olemuslikult uueks, kuivõrd termin „registri subjekt“ on kehtivas õiguses juba kasutusel¹⁷.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab Euroopa Liidu õigusele.

5. Määruse mõjud

Eelnõuga ajakohastatakse MKR-i üldandmete andmestiku ja viie alamregistri andmekoosseisu ning laiendatakse ühe alamregistri ulatust. Samuti täiendatakse nende isikute loetelu, kelle kohta MKR-i andmeid kantakse ning korrastatakse MKR-i põhimääruses kasutusel olevat terminoloogiat.

Alamregistritega seotud muudatused toetavad MTA 2022. aasta arengukava¹⁸ eesmärki tagada õiguskuulekale maksukohustuslasele lihtne, kiire ja mugav maksu- ja tollikohustuste täitmise

¹⁷ Vt [Rahvastikuregistri seadus](#), § 5 sissejuhatav lauseosa ja sealt edasi seadust läbivalt ning Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018 määrus nr 129 [Rahvastikuregistri turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate kaupa nende üleantavate andmete loetelu](#), 3.ptk pealkiri ja §§ 36-37.

¹⁸ Kättesaadav arvutivõrgus <https://www.emta.ee/ariklient/amet-uudised-ja-kontakt/maksu-ja-tolliamet/tutvustus-ja-struktuur>, vt lk 13.

võimalus. Kui maksude maksmine on lihtsam kui nendest hoidumine, suureneb ka inimeste tahe oma maksu- ja tollikohustused õigeaegselt ja korrektselt täita ning seeläbi maksukuulekus.

Täpsemalt võib avalduvate mõjude kohta tuua välja alljärgnevad:

5.1. Muudatused üldandmete andmestikus ning SEED-i, EMCS-i ja SADHES-i andmekoosseisudes ning MKR-i põhimääruse lisa 4 kehtetuks tunnistamine

Muudatused puudutavad peamiselt aktsiisiga maksustatud kaupade saatmiseks või vastu võtmiseks vajaliku registreeringu (sertifitseeringu) saamist ning elektroonilise saatelehe esitamise ja vastuvõtmise erisusi. Seeläbi on puudutatud mitmed aktsiisisüsteemid, kus registreeritakse sertifitseeritud kaubasaatjad/kaubasaajad, kus eelmainitud osapooled saavad saatelehtede andmeid esitada ning kuhu sertifitseeritud isiku andmed edasi liiguvad.

Siiani on mitmes liikmesriigis korraldatud tarbimisse lubatud aktsiisikauba saatelehe vastuvõtmise toiminguid paberandjal. Info ei liikunud liikmesriikide maksuhaldurite vahel elektroonselt, samas kui paberandjal edastatavad kauba vastuvõtmise ja sihtriigis aktsiisimaksu tasumise kinnitused liikusid posti teel aeglaselt. Liikmesriikidel puudus selge ülevaade, kui palju kaupu aktsiisiga makstud kujul tegelikult liikus ning kas esines ka pettusi (nt kaup lähetati madalamate maksumääradega riigist nii, et aktsiisi tagasi ei taotletud, aga sihtliikmesriigis jäi aktsiis tasumata).

Sihtrühmad: aktsiisilaopidajad jm ettevõtjad, kel on soov lähetada või teisest liikmesriigist aktsiisikaupu vastu võtta, MTA teenistujad, teiste liikmesriikide maksuhaldurid.

Mõju kirjeldus: Elektroonse saatelehe kasutusele võtmine parandab liikmesriikide maksuhaldurite vahelist koostööd ning seni kohmakalt lahendatud tõendite ja lisadokumentide esitamine muutub klientidele oluliselt kiiremaks. Lüheneb aktsiisi tagastamise taotluste menetlemise aeg lähteriigis. Eesti ettevõtjatel on juba tarbimisse lubatud aktsiisikauba elektroonilise saatelehe koostamise kogemus SADHES-s¹⁹. Tänu EMCS-i muudatustele lihtsustub ja kiireneb saatelehtede menetlus üle-euroopaliselt nii ettevõtjate kui maksuhalduri jaoks. Aktsiisiga maksustatud kauba liikumisel ei ole enam nõutav pabersaatelehe mitmes eksemplaris väljatrükk – piisab EMCS-s koostatud saatelehe numbri märkimisest muule veosega kaasas olevale äridokumendile.

Mõju olulisus: oluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.2 Muudatused KMD andmekoosseisus

Sihtrühmad: käibemaksukohustuslasena või piiratud käibemaksukohustuslasena registreerimata isikud vastavalt KMS § 38, MTA teenistujad.

Mõju kirjeldus: Väheneb käibemaksukohustuslasena või piiratud käibemaksukohustuslasena registreerimata isikute koormus, kuivõrd edaspidi saavad nad selmet esitada andmeid MTA teenindusbüroos kohapeal ja paberandjal, esitada andmeid neile sobival ajal elektroonilises keskkonnas. Kuivõrd kohustatud isikutel tekib võimalus andmete elektrooniliseks esitamiseks, siis on klientidel võimalik kokku hoida oma aega, rääkimata sellest, et neil on oma kohustusi võimalik täita senisest mugavamalt.

Niisamuti väheneb klientide poolt andmete elektroonilise esitamise võimaluse kasutamisel MTA teenindusbüroode koormus andmete vastu võtmisel ja arvestusse

---

¹⁹ Kitsalt Eestis aktsiisikaubaks loetavate toodete (nt alternatiivsed tubakatooted, alkoholi sisaldavad lõhna- ja maitseained, põlevkivikütteõli) saatelehti ei saa küll käsitleda EMCS-s, kuid neid saatelehti on võimalik kaupa Eestist lähetades või siin kaupa vastu võttes jätkuvalt ühepoolselt elektroonselt esitada SADHES-s.

sisestamisel. See omakorda vabastab MTA teenistujate tööaega sisulisemate küsimuste lahendamiseks, sealhulgas nõustamiseks.

Mõju olulisus: oluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.3. Muudatused LAAK andmekoosseisus

Sihtrühmad: riiklikule järelevalvele allutatud ladude pidajad ja tolliprotseduuri pidajad, MTA teenistujad.

Mõju kirjeldus: LAAK andmekoosseis viiakse vastavusse nii ettevõtjate kui järelevalveasutuse (s.o MTA) praktikas kerkinud vajadustega laoarvestuse alal.

Mõju olulisus: oluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.4. KKS-i andmekoosseisu kehtestamine uues redaktsioonis

Sihtrühmad: kütuse müügi tegevusluba omavad isikud, atmosfääriõhu kaitse seaduse § 123¹ ja vedelkütuse seaduse § 2¹ nimetatud tarnijad, järelevalveasutuste (Keskkonnaamet, Põllumajanduse ja Registrate Informatsiooni Amet, MTA) teenistujad.

Mõju kirjeldus: KKS-i andmekoosseis viiakse vastavusse nii kütuse müügi tegevusluba omavate isikute kui tarnijate, samuti järelevalveasutuste praktikas kerkinud vajadustega kütuse käitlemise arvestuses. Ühtlasi viiakse KKS-i andmekoosseis vastavusse eelseisvate VKEMS muudatustega (vt joonealune märkus SK 2.osa punkti 13 juures).

Mõju olulisus: oluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.5. Keskkonnahäiringu hüvitamise tasu kogumine, arvestus ja eraldamine Maksu- ja Tolliameti poolt

Sihtrühmad: keskkonnahäiringu hüvitamise tasu maksjad ja selle tasu saajad.

Mõju kirjeldus: Keskkonnahäiringu hüvitamise tasu on üks keskkonnatasu liike. MTA-l ja Keskkonnaametil on täna toimiv keskkonnatasusid käsitlev andmevahetus ning MTA täidab keskkonnatasudega seonduvalt kõiki maksukorralduse seadusest tulenevaid maksuhalduri ülesandeid, sh summade edasi kandmine kohaliku omavalitsuse üksustele. Ühtlasi on MTA-l välja töötatud protseduurid kohaldamiseks vajadusel sunnivahendeid MKS-s sätestatud korras.

Keskkonnahäiringu hüvitamise tasu maksva ettevõtja jaoks on positiivne asjaolu, et kuna keskkonnatasude haldamiseks on MTA-s loodud ühtne süsteem, siis maksjad näevad keskkonnatasudega seotud arvestust e-MTA rakenduses ja uus tasu makstakse samadele pangakontodele, nagu muud keskkonnatasu liigid. Ka kõnealust tasu saava kohaliku omavalitsuse üksuse jaoks on (kasvõi eelarvestamise mõttes) positiivne, et kõik summad, mis kvalifitseeruvad keskkonnatasuks, laekuvad neile sama asutuse poolt.

Mõju olulisus: väheoluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.6. MKR-i põhimääruses kasutatava mõiste *andmesubjekt* asendamine mõistega *registri subjekt*

Sihtrühmad: MKR-i põhimääruse tekstiga puutumuses olevad isikud.

Mõju kirjeldus: Olukorras, kus mõiste „andmesubjekt“ on sisustatud isikuandmete kaitse üldmääruses ja IKS-s kitsalt füüsilise isikuna – samas MKR-i põhimääruses kasutatakse antud

mõistet laiemalt – on kasvõi hea õigusloome huvides põhjendatud, et võimalik mitmeti mõistetavus kõrvaldatakse. Õigusakti norm peab olema üheselt arusaadav – seetõttu on nüüdselt leitud teine nimetaja, mis läbi suureneb õigusselgus.

Mõju olulisus: oluline.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

5.7. Üldisemalt

Muudatustega ei kaasne olulist majanduslikku ja sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Maksu- ja tolliklientide halduskoormus kavandatavate muudatuste kaudu ei kasva (pigem on muudatused nende vaates positiivse mõjuga). Kõige eeltoetletu puhul ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6. Määruse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad tulud ja kulud

Seoses muudatustega üldandmete andmestikus ning SEED-i, EMCS-i ja SADHES-i andmekoosseisudes ning seonduvalt Lisa 4 kehtetuks tunnistamisega

Aktsiisirakenduste arendusi rahastatakse riigieelarvelistest vahenditest. Arendaja on Cybernetica AS ning tellija ja maksja on RMIT. Arenduse maksumus koos käibemaksuga on 185 460 eurot, vahendid selleks on olemas, arendused on käimas.

Seoses KMD laiendusega

KMD laienduse arendusi rahastatakse riigieelarvelistest vahenditest. Arendaja on Cybernetica AS. Arenduse maksumus koos käibemaksuga on 125 796 eurot, vahendid selleks on olemas, arendused on käimas.

Seoses LAAK-ga

Muudatused LAAK andmekoosseisus ei eelda ega tingi eraldi arendust. Seega eeltoodult kulu puudub.

Seoses KKS-ga

KKS-i arendusi rahastatakse riigieelarvelistest vahenditest. Arendaja on Nortal AS. Arenduse maksumus koos käibemaksuga on 120 000 eurot, vahendid selleks on olemas, arendused on käimas.

Seoses keskkonnanähtingu hüvitamise tasuga

Muudatus tingib eraldi arenduse keskkonnatasu nõuete rakenduses. Samas ei ole täna võimalik öelda midagi täpsemalt arenduse üksikasjade (sh selle maksumuse) kohta. Küll tasub siinkohal rõhutada, et valmisolek peab olema alles 1. juuliks 2023, millise ajaraami puhul on alust arvata, et kõik tarvilik selgub ja ka teostatakse seaduses ette nähtud tähtpäevaks.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kolmes jaos:

- määruse § 1 punktid 1, 3, 8–10, 12 ja 13 (s.o muutmiskäsud KKS-i, LAAK ja termini „registri subjekt“ kohta) jõustuvad 1. jaanuaril 2023.
- määruse § 1 punktid 4–6, 11 ja 14 (s.o muutmiskäsud üldandmete andmestiku, SEED-i, EMCS-i ja SADHES-i kohta) jõustuvad 13. veebruaril 2023.
- määruse § 1 punktid 2 ja 7 (s.o muutmiskäsud registri subjektide loetelu täiendamisest keskkonnahäiringu hüvitamise tasu maksjaga ja KMD kohta) jõustuvad 1. juulil 2023.

Peaasjalikult on tegemist tähtsusega, mis tulenevad Euroopa Liidu või siseriiklikust õigusest. Samas, mis puudutab küsimust registri subjekt *vrs* andmesubjekt, selles siduvat kuupäeva ei ole. Küll on mõistlik lahendada see küsimus esimesel võimalusel, st samaaegselt esimese andmekoosseisude-alase muudatusega.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude kooskõlastamissüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, samuti (pidades silmas KKS-i andmekoosseisu kehtestamist uues redaktsioonis) Keskkonnaministeeriumile ja Maaeluministeeriumile.

Samuti esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.